

พฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตาม ทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ณัฐพัชร์ ธรรมศิริ¹
ดร.วาสนา วิสฤตภา²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน อายุ และขนาดโรงเรียน (3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 354 คนได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าสถิติที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ครูมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านพฤติกรรมทำความดีละเว้นความชั่ว การไม่เบียดเบียนตนเอง มากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ ด้านสติปัญญา ด้านพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมในการพัฒนา ด้านสุขภาพจิต ด้านประสบการณ์ทางสังคม ด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม ด้านการมุ่งอนาคตและควบคุมตน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความเชื่ออำนาจในตน ตามลำดับ และด้านพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมในพฤติกรรมรับผิดชอบ เป็นลำดับสุดท้าย และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน พบว่า ครูมีความ

¹ นักศึกษาหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คิดเห็นต่อพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.70)

2. ครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน อายุ และขนาดของโรงเรียน ที่แตกต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูได้นำเสนอปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมในทุก ๆ ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านสุขภาพจิต สติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม ทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม เหตุผลเชิงจริยธรรม การมุ่งอนาคตและควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พฤติกรรมทำความดีละเว้นความชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนร่วม ซึ่งจะมีผลต่อการยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความศรัทธาต่อการเป็นผู้นำในการบริหารงานและเป็นแบบอย่างที่ดีที่ผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถนำไปเป็นแบบอย่างได้ อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มใจ และเต็มกำลังความสามารถทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพต่อการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: พฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรม

Abstract

This research aimed to (1) investigate the modeled ethical behavior of the school administrators based on the opinions of teachers under the Secondary Education Service Area Office zone 1, (2) to compare the opinions of the teachers based on their levels of education, work experience, and school size, and (3) to study the problems and offer the guidelines for the development of the school administrators' ethical behavior.

The samples were 345 school teachers under the Secondary Education Service Area Office zone 1. They participated in the study in the academic year 2017. The sampling was the simple random sampling. The research instruments used in this research were questionnaires. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and one way analysis of variance with Schaffer's Post Hoc test.

The results of the research were the following:

1.) The teachers under the study expressed their opinions regarding the modeled ethical behavior of the school administrators as follows: the teachers rated the modeled behavior to perform good deeds and refrain from doing bad deeds, refraining from harming at the highest level ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.58), followed by the modeled behavior on the use of wisdom, the modeled behavior on diligence and hard working for public goods, mental health, social experience, ethical reasoning, attitudes, morality and values, future-oriented mentality, self-control, needs for achievement, self-efficacy, respectively. The lower dimension was found to be on the hard work behavior for the public goods with responsibility. When each dimension was analyzed, it was found that the teachers rated the dimension on the modeled ethical behavior at the high level ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.70).

2.) Teachers with different educational levels differed in their opinions regarding the modeled ethical behavior of the school administrators, at the .05 level of significance.

3) The followings were the suggestions for the development of the school administrators' ethical behavior: the administrators should exhibit ethical behaviors as models in every aspect, namely, mental health, intellectuality, social ability, attitudes, morality, values, ethical reasoning, future-orientation, self-control, self-efficacy, having needs for achievement, doing-good and not-doing-bad behavior, and the behavior on working hard for the public goods. Those ethical behaviors shall command respect from their subordinates and related personal. They would have faith in their administrators. Their subordinates shall learn from their examples and they shall perform their works to the best of their ability and potential, resulting in better education quality.

Keywords: Modeled ethical behavior

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จริยธรรมเป็นหลักความประพฤติที่ทำให้บุคคลอยู่ในครรลองของความถูกต้อง เกิดความรักสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคุณค่าทางจริยธรรมจะสะท้อน ให้ความเจริญงอกงามในการดำเนินชีวิตของบุคคลอย่างมีระเบียบแบบแผน ตามวัฒนธรรมของสังคม อีกทั้งยังเป็นเครื่องโน้มน้าวขัดเกลาให้บุคคลมุ่งกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีความประพฤติที่ดีมีความถูกต้อง และปฏิบัติตนอยู่อย่างเรียบร้อย ก่อเกิดประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น การศึกษาจริยธรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้าง และพัฒนาบุคคลให้มีจิตใจที่ดีงาม มี

ความสำนึกในหน้าที่ และมีความรับผิดชอบต่อนอง และผู้อื่น อีกทั้งส่งผลต่อสังคมประเทศชาติ จากความสำคัญดังกล่าวรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ปีพุทธศักราช 2540 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) ได้มีบทบัญญัติที่เน้นถึงคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ปฏิบัติงานในภาครัฐ ในหมวด 5 มาตรา 77 ว่า “รัฐต้องจัดให้มีแผนการพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่” การกำหนดมาตรฐาน หรือคุณลักษณะทางจริยธรรมทางคน สังคม องค์การวิชาชีพ จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และจำเป็น เพราะจะเป็นแนวทางเพื่อการอ้างอิง ตรวจสอบ และเปรียบเทียบสำหรับบุคคล เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข” และได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 23ว่า “การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา” (กระทรวงศึกษาธิการ , 2542) การจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข การจัดการศึกษาที่จะได้ผู้เรียนที่พึงประสงค์ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและผู้ปกครองการที่ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาจะเป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุขได้ ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะความชำนาญงาน มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและที่สำคัญต้องเป็นผู้มีคุณธรรมในจิตใจ มีจริยธรรมที่น่าเลื่อมใสศรัทธาเพราะคุณธรรมเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่จะเป็นส่วนเสริมให้ผู้บริหารสามารถครองตน ครองคน และครองงาน ได้ หากมี ผู้บริหารขาดคุณธรรมย่อมเป็นเหตุของความเลื่อมของหน่วยงานบุคคลในหน่วยงานมักจะแตกแยกขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานย่อมลดลง ผู้บริหารที่มีคุณธรรมย่อมเป็นที่รักของผู้ร่วมงานเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานให้ความร่วมมือ สามารถรวมพลังแห่งการยอมรับเป็นพลังสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาหน่วยงานให้ก้าวหน้า (ทองอินทร์ วงศ์โสธร , 2538) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานย่อมสูง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงศึกษาถึงคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่ง

ผลของการศึกษาจะเป็นแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณานำไปใช้ในการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนา ซึ่งสามารถส่งผลให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน อายุ และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

3 สมมุติฐานในการวิจัย

1. ครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน อายุ และขนาดโรงเรียนต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ประเภทสำรวจ (Survey research) กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 4,768 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 67 โรงเรียน (ระบบสารสนเทศมัธยมศึกษา, 2558) ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงในสิน พันธุ์พินิจ, 2547: 137) ได้ขนาดกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 354 คน จาก 12 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นคำถามให้เลือกตอบตามระดับความคิดเห็น ลักษณะเป็นข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยประกอบด้วยพฤติกรรมจำนวน 10 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสุขภาพจิต มีจำนวน 6 ข้อ

2) ด้านสติปัญญา มีจำนวน 7 ข้อ 3) ด้านประสบการณ์ทางสังคม มีจำนวน 6 ข้อ 4) ด้านทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม มีจำนวน 9 ข้อ 5) ด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม มีจำนวน 6 ข้อ 6) ด้านการมุ่งอนาคตและควบคุมตน มีจำนวน 8 ข้อ 7) ด้านความเชื่ออำนาจในตน มีจำนวน 6 ข้อ 8) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีจำนวน 7 ข้อ 9) ด้านพฤติกรรมทำความดีละเว้นความชั่ว มีจำนวนทั้งหมด 10 ข้อ แบ่งเป็น 9.1) การไม่เบียดเบียนตนเอง มีจำนวน 5 ข้อ และ 9.2) การไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีจำนวน 5 ข้อ 10) ด้านพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม มีจำนวนทั้งหมด 9 ข้อ แบ่งเป็น 10.1) พฤติกรรมรับผิดชอบ มีจำนวน 4 ข้อ และ 10.2) พฤติกรรมพัฒนา มีจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างไปหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบว่าข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการจะวัดสอดคล้องกันหรือไม่ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากนั้นนำไปปรับแก้และหาค่าความเที่ยง (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนสตรีวิทยา 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำไปหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าสถิติที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

5. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา

ด้านพฤติกรรมทำความดีละเว้นความชั่ว การไม่เบียดเบียนตนเอง มากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.58)

ตอนที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน อายุ และขนาดโรงเรียนพบว่า

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี กับครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ระหว่าง 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ด้านอายุของครู แตกต่างกันระหว่างครูที่มีอายุไม่เกิน 35 ปี กับครูที่มีมากกว่า 35-45 ปี และมากกว่า 45 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ด้านขนาดโรงเรียน แตกต่างกันระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ปัญหา ข้อเสนอแนะทางการปรับเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยแบ่งเป็นรายด้านของพฤติกรรม พบว่า

ด้านสุขภาพจิต ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารมีความเครียดในการทำงานบ่อยครั้งในบางครั้งผู้บริหารใช้อารมณ์ฉุนเฉียวว่ากล่าวครูต่อที่ประชุม ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้ในทุกรูปแบบ ไม่เอาแต่ใจตัวเองโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น

ด้านสติปัญญา ปัญหาที่พบ คือผู้บริหารมีการสั่งการโดยไม่พิจารณาหรือวินิจฉัยเลย ว่าเวลาและงานที่สั่งไม่สัมพันธ์กัน ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรมีความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ มีปัญญารอบคอบ ปัญญารู้คิด

ด้านประสบการณ์ทางสังคม ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารมีความเห็นอกเห็นใจครูแต่ไม่รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราให้ครบทุกด้าน และไม่สามารถทำนายหรือคาดเดาความรู้สึกของบุคคลอื่นได้ ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรมีพฤติกรรมจรรยาบรรณที่ดีงาม เห็นใจผู้อื่น มีความเอื้ออาทรและให้การช่วยเหลือแก่นักเรียน ครูและชุมชน

ด้านทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารขาดคุณธรรม และจรรยาบรรณ ไม่อยู่บริหารงานโรงเรียน มุ่งเอาอกเอาใจนายเพื่อประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก ข้อเสนอแนะ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรมีการจัดการอบรมผู้บริหารด้านทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยมให้กับผู้บริหารเพื่อผู้บริหารจะได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยมอย่างถูกต้อง

ด้านเหตุผลเชิงจรรยาบรรณ ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารตัดสินหรือพิจารณารับนักเรียน เข้าเรียนโดยไม่พิจารณาถึงสิ่งที่ตามมา เช่น นักเรียนที่จะเข้ามาเป็นเด็กเกรงก็จะชวนเพื่อนนักเรียนคนอื่นเกรง ป่วนห้องเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรมีเหตุผลเชิงจรรยาบรรณ ที่ถูกต้อง คำนึงถึงส่วนรวมเป็นหลัก ไม่พิจารณาหรือตัดสินอะไรโดยใช้เหตุผลและประโยชน์ของตัวเองเป็นที่ตั้ง

ด้านการมุ่งอนาคตและควบคุมตน ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารไม่สามารถมองอนาคต ได้อย่างกว้างไกล ไม่มีความพยายามหรืออดทนที่จะรอคอย ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนไม่ก็ปักข้อย้ายไปโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีทัศนคติ มีความพยายามในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเพื่อนักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของประเทศได้เห็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร

ด้านความเชื่ออำนาจในตน ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารคิดแต่ตนเองมีอำนาจ ไม่มี ความสัมพันธ์ทางบวกช่วยเหลือ เมตตากับครูบางคนที่ตนไม่ชอบ ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรใช้อำนาจที่ตนมีอยู่กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีคุณธรรมจรรยาบรรณที่ดีงาม ไม่กลั่นแกล้งครูที่ตนเองเป็น ปกป้องหรือมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารขาดแรงจูงใจในการพัฒนางาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จ ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดในสถานศึกษา ให้การยอมรับ กล่าวชมในกิจกรรมที่สำเร็จ เสียสละทรัพย์ในการให้รางวัลกับผลงานของนักเรียน ที่ชนะการแข่งขัน

ด้านพฤติกรรมทำความดีละเว้นความชั่ว ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารชอบใช้วาจาในการทำร้ายความรู้สึกของครู มือคด ไม่ยอมเปิดโอกาสให้ครูที่ทำผิดได้กลับตัว ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมจริยธรรม มีความเมตตากรุณา มีความยุติธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครู นักเรียน และชุมชน

ด้านพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารขาดการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการทำงานอย่างขยันขันแข็ง อาสา อุทิศตน เสียสละเวลาในการทำงานให้สำเร็จ

6. อภิปรายผล

6.1 ผลจากการวิจัยพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของ

ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นและข้อค้นพบสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน คือ 1) ระดับการศึกษา 2) ประสบการณ์ทำงานของครู 3) อายุ 4) ขนาดโรงเรียน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.70) อันเนื่องมาจากครูมีความเข้าใจในการบริหารงานซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชสา ธนาภิตติเจริญ (2552, บทคัดย่อ) โดยศึกษาพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความเมตตากรุณา มีระดับพฤติกรรมค่อนข้างสูง คือ ยึดหลักการปฏิบัติตามกฎระเบียบกฎหมายของสังคมที่กำหนด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านมีพฤติกรรมด้านจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านมีพฤติกรรมด้านจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านมีพฤติกรรมด้านจริยธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและยังสอดคล้องกับวิจัยของสุพรรณ เพ็ชรตา (2553, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า (1) พฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดูรธานี

ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความยุติธรรม ด้านความเมตตาากรุณา อยู่ในระดับมาก

6.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน อายุ และขนาดโรงเรียน ซึ่งการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานของครูอายุ และขนาดโรงเรียน ในภาพรวมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียดด้าน อภิปรายได้ดังนี้

ระดับการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชสา ธนาภิตติเจริญ (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) พฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 มีระดับพฤติกรรมจริยธรรมโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และความเมตตาากรุณา อยู่ในขั้นที่ 4 ระดับพฤติกรรมค่อนข้างสูง คือ ยึดหลักการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบกฎหมายของสังคมที่กำหนด 2) พฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านมีพฤติกรรมด้านจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประสบการณ์ทำงาน จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณ เพ็ชรตา (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) พฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานีตามความคิดเห็นของครูผู้สอนด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความยุติธรรม ด้านความเมตตาากรุณา อยู่ในระดับมาก 2) พฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกันมีความแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นสูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานระหว่าง 10-20 ปี และสอดคล้องกับงานวิจัยของสังเวียน องค์สุนทร และคณะ (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความ

คิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว พบว่า ระดับคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสามารถ อินตามูล (2548 , 84 - 85) ศึกษาเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปกับ 7-9 ปี มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านคุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ส่วนสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่ 7-9 ปี กับตั้งแต่ 6 ปี ลงมา มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในหลักนิติธรรมและความโปร่งใส

อายุ จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีอายุ แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องอรศรีญา เขยสาคร (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและครู ต่อบทบาทของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ ผู้บริหารและครูมีทัศนะต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขนาดโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่สอนโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา วัลลีย์ (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการศึกษา พบว่า 1) จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความยุติธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมพบว่า

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีจริยธรรมสูงกว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีความยุติธรรมสูงกว่าความเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีจริยธรรมสูงกว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีความยุติธรรมสูงกว่าความเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

6.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

1) การบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างทางจริยธรรมในทุกๆ ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านสุขภาพจิต สติปัญญา ประสพการณ์ทางสังคม ทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม เหตุผลเชิงจริยธรรม การมุ่งอนาคตและควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พฤติกรรมทำความดีละเว้นความชั่ว และพฤติกรรมทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนร่วม ซึ่งจะมีผลต่อการยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความศรัทธาต่อการเป็นผู้นำในการบริหารงานและเป็นแบบอย่างที่ดีที่ผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถนำไปเป็นแบบอย่างได้ อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มใจและเต็มกำลังความสามารถทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพต่อการจัดการศึกษาต่อไป

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนบุคลากรภายในสถานศึกษาฝึกรบมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ,กรมวิชาการ. (2540). การปฏิรูปการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ..... (2542). คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จรรยา วัลลีย์. (2558). จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็น ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2538). ภาวะผู้นำเพื่อบริหารสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: ภาควิชา บริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รสรินญ์ เชยสาคร. (2557). บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของ ผู้บริหารและคณะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1.: 1.
- สามารถ อินตามูล. (2548). การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของสถานศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สังเวียง องค์สุนทร และคณะ. (2552). คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตาม ความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว สุทธิ ปรทัศน์. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3. : 310-312.
- สิน พันธุ์พินิจ.(2547). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สุพัฒน์ เพ็ชรดา. (2553). พฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุดรธานี: มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี.
- อัญชสา ธนาภิตติเจริญ. (2552). พฤติกรรมด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.